

Институт за истраживање српских страдања у XX веку

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ АВГУСТА 1992.

Приредила: Драгана Гавриловић

1. АВГУСТ 1992.

Јелашци, мало српско село у Општини Вишеград (Срба 32) на десној обали Дрине нападнуто **1. августа 1992.** у вечерњим часовима од стране наоружаних муслимана са овог подручја, припадника неке специјалне јединице, тзв Интервентног вода, Армије БиХ која се у ноћним часовима прикривено чамцима пребацила преко реке Дрине у небрањено село Јелашци и том приликом ликвидирала скоро трећину становника овог малог села. Изненађени мештани нису пружили оружани отпор нападачима. Жртве су углавном затечене у својим кућама где су и поубијане. Добар део покретне имовине је потом опљачкан, стамбене зграде и остали пратећи објекти домаћинства спаљени.

Жртве: 1) Тривун (Светозар) Јеличић, 1929. његова супруга 2) Сава Јеличић, 1929; унук 3) Видоје (Петроније) Јеличић, 1982. унука 4) Драгана (Петроније) Јеличић, 1984; снаха 5) Мирјана (Милоје) Јеличић, 1960; 6) Миле (Гвозден) Савић, 1943; његова супруга 7) Петра (Драгомир) Савић, 1945; брат 8) Радомир (Гвозден) Савић, 1949; 9) Драган (Јован) Шушњар, 1928. и његова супруга 10) Славка Шушњар, 1930.

2. АВГУСТ 1992.

У малој Општини **Калиновик**, планинска села **Осија** (Срба 15), **Варизи** (Срба 6), **Руђице** (Срба 21, муслимана 29), **Унковићи** (Срба 2, муслимана 15) нашла су се на жестоком удару својих суседа наоружаних муслимана, припадника Армије БиХ, на велики српски празник **Илиндан, 2. августа 1992.** године. У муслиманском погрому страдало више претежно старих, болесних и непокретних лица српске националности који су се за време празника затекли код својих кућа. Неке од жртава убијене су на веома суров начин и потом спаљене у својим домовима. Имовина жртава до темеља је опљачкана и уништена. Укупно је опљачкано, попаљено и уништено 61 породична кућа, 49 појата и 50 осталих грађевинских објеката. Опљачкано је преко сто комада крупне и ситне стоке, неколико

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

путничких аутомобила, трактора, моторних тестера и осталих пољоприврених уређаја и прикључних алата. Преживели мештани заштиту су потражили у сеседним српским селима и у општинском центру Калиновику.

Жртве: 1) Перо (Благоје) Драшковић, 1920; 2) Владо (Вукан) Драшковић, 1905; 3) Даница (Јевто) Драшковић, 1907; 4) Војин (Лазар) Драшковић, 1919. и његова супруга 5) Јока (Љупко) Драшковић, 1923; 6) Видосава (Обрен) Драшковић, 1932; 7) Ристо (Перо) Томовић, 1932; 8) Јеленка (Душан) Томовић, 1935, 9) Јока (Никола) Томовић 1930; 10) Новак (Саво) Крстовић, 1956; 11) Перо (Блашко) Бјелица, 1964; 12) Тодор (Петар) Гавриловић, 1957; 13) Слађан (Милорад) Глоговац, 1966; 14) Душан (Мило) Јокић, 1958; 15) Саво (Рајко) Пржуљ, 1957; 16) Владимир (Војин) Тодоровић, 1956; 17) Радован (Мирко) Драшковић, 1955; 18) Радован (Ристо) Симанић, 1942.

7. АВГУСТ 1992.

Бабине Горње, мало српско планинско село (Срба 33, Хрвата 1) у Општини Хан Пијесак. На локалном макадамском путу у атару села Бабине Горње, већа група наоружаних муслимана, припадника Армије БиХ, Хан Пијеска и околних општина, **7. августа 1992.** поставила је заседу и у путничком комби возилу убили три путника српске националности.

Жртве: Крсто (Мило) Тодоровић, 1952; 2) Перо (Маринко) Лучић, 1939; 3) Вукашин (Славољуб) Голић, 1952.

Ријеке, претежно муслиманско планинско село (муслимана 100, Срба 35), односно српски заселак Горње Боровине у Општини Хан Пијесак, напале су и освојиле у само свитање **7. августа 1992.** локалне муслиманске јединице припадника Армије БиХ и по злу већ познати одред "4. јун" са подручја Жепе, под командом некадашњег официра ЈНА Авде Палића. Приликом упада у овај српски заселак хладним оружјем је убијено више лица, као и три члана усамљене српске породице Боровина која се затекла на свом имању и у својој кући. Једини разлог њиховог останка у селу је што ни малобројни мештани ни родитељи нису имали могућност да евакуишу тешко болесног сина јединца. Поред њих погинула су и три борца који су покушали да зауставе муслиманске нападаче и одбране ову породицу. Српска имовина, покућство, машине и алати, стока, залихе хране и све што се могло понети, муслимани су опљачкали и пренели у околна муслиманска села и Жепу, а све остало до темеља уништили и попалили.

Жртве: 1) Марко (Марко) Боровина, 1933; његова супруга 2) Ковилка (Тане) Боровина, 1930; и њихов непокретни син 3) Славко (Марко) Боровина, 1953; 4) Драгомир (Владо) Рудовић, 1958; 5) Јован (Р.) Вељовић, 1932; 6) Млађен (Млађен) Згоњанин, 1944.

8. АВГУСТ 1992.

Јежестица, једно од највећих чисто српских села у Општини Братунац (502 становника српске националности) на подручју месне заједнице Кравица, напали су **8. августа 1992.** муслимани из суседног села Јаглића и муслиманске јединице из села са ширег подручја Братунца, Власенице и Сребренице, припадници Армије БиХ. У време напада већина мештана се налазили на имањима где су обављали своје уобичајене свакодневне летње пољопривредне послове. У нападу на Јежестицу убијено је на веома свиреп начин девет цивила српске националности. Једној од жртава нападачи су одсекли главу коју је по Сребреници данима носио познати муслимански зликовац Кемал Мехмедовић-Кемо из сребреничког села Пале. По освајању села муслимани су опљачкали што се могло опљачкати, а остало разорили и попалили.

Жртве: 1) Богичевић (Радо) Војин, 1929; 2) Млађеновић (Обрен) Славка, 1931. и њена два сина: 3) Млађеновић (Љубомир) Анђелко, 1965; 4) Млађеновић (Љубомир) Драган, 1960; 5) Ранковић (Милош) Сретен, 1962; 6) Ранковић (Вујадин) Милан, 1935; 7) Стјепановић (Недељко) Савка, 1951; 8) Стјепановић (Обрад) Милосав, 1919. и 9) Ђурић (Саван) Србо, 1944.

Клисура (Срба 26), **Хадровићи** (Срба 14) и **Бурсићи** (Срба 9), мала и сиромашна брдско-планинска српска села у вишеградској општини, напали су **8. августа 1992.** ујутро око девет часова локални муслимани, припадници оружаних формација Армије БиХ, који су највећим делом регрутовани у муслиманским насељима вишеградске, горажданске и рогатичке општине. У наведеним селима није било српских војних јединица, а ни сами мештани нису пружали оружани отпор муслиманским нападачима. Па и поред тога, у животу су остали само они који се ту нису затекли и који су успели да побегну, остали су масакрирани углавном хладним оружјем и тупим предметима. Тела неких покојника нађена су угљенисана. Имовина и стока већине мештана опљачкани, а куће и остале зграде домаћинства, преко 40 грађевинских објеката у ова три села (Клисура 9 породичних кућа, Хадровићи 7 и Бурсићи 5, а поред њих и преко разних 20 помоћних зграда: штала, шупа,

амбара, свињаца, и др.) су после извршене пљачке, разорени и спаљени.

Жртве: 1) Јока (Милош) Вукашиновић, 1914; 2) Милорад (Марко) Кусмук, 1961. и његов брат 3) Милош (Марко) Кусмук, 1965; 4) Даница (Душан) Кусмук, 1931; 5) Драго (Васо) Кусмук, 1954; 6) Божана Ићагић, 1911. и њена кћи 7) Стојанка (Војин) Ићагић, 1933; 8) Зоран (Љубо) Којић, 1965; 9) Милка Крсмановић, 1928; 10) Борка Андрић, 1924.

Бок Јанковац, претежно српско село на обали реке Саве (Срба 475, Хрвата 154, муслимана 61, Југословена 41, осталих 30) у приграничном подручју према Хрватској у Општини Градишка (босанска). Српски део села нападнут је у позним ноћним часовима **8. августа 1992.** Напад су извршиле веома јаке оружане формације регуларне армије Републике Хрватске (ХВО). У припреми пред напад, хрватске јединице су прешле реку Саву и на препад покушале да овладају Бок Јанковцем. Том приликом убијено 16 и рањена 22 лица српске националности.

Жртве: 1) Миливој (Млађен) Ајдера, 1960; 2) Бранко (Предраг) Голић, 1973; 3) Недељко (Милорад) Голић, 1967; 4) Предраг (Михаљо) Граховац-Педо, 1955; 5) Борисав (Стојан) Добраш, 1953; 6) Родољуб (Бранко) Зрнић, 1962; 7) Александар (Никола) Илинчић, 1971; 8) Мирко (Раде) Каран, 1953; 9) Вицо (Здравко) Латинчић-Бајо, 1958; 10) Ненад (Јово) Ратковић, 1960; 11) Небојша (Драгољуб) Сладојевић, 1962; 12) Зоран (Љубомир) Топличич, 1966; 13) Живко (Саво) Шиник, 1958; 14) Предраг (Јанко) Шкрбић, 1972; 15) Зоран (Бранислав) Шобота, 1959; 16) Љубиша (Милош) Шушњар, 1966.

10. АВГУСТ 1992.

Заборак, српско-муслиманско село у коме доминантну већину чине мештани српске националности (Срба 224, муслимана 54) у Општини Чајниче, страдало је **10. августа 1992.** Напад на село, посебно велики српски заселак Округлице, извршиле веома снажне оружане формације Армије БиХ. Јединице које су учествовале у нападу, према изјавама мештана, сачињавали су локални муслимани из Чајнича и околних муслиманских села. Приликом напада је убијено, рањено и заробљено више лица српске националности. Многи грађевински објекти су претрпели тешка оштећења, пљачку и разарања.

Жртве: 1) Стојан (Милош) Нешевић, 1945; 2) Милован (Драгоје)

Поповић, 1942; 3) Велимир (Глигор) Рацковић, 1962; 4) Србобран (Боро) Станић, 1963; 5) Радомир (Симо) Шубара, 1961.

13. АВГУСТ 1992.

Кљештани, српско село у Општини Власеница (82 становника српске националности), напале су **13. августа 1992.** муслиманске оружане формација са подручја Церске и околних муслиманских села из тог краја, припадници Армије БиХ. У нападу су убијена четири недужна цивилна лица српске националности која су остала у селу - чланови породице Кљештан - а у селу све што је српско опљачкано је и спаљено. У нападу је било доста рањених и повређених. У пљачки, спаљивању и уништавању српске имовине, као и у проналажењу сакривених немоћних мештана, активно су учествовала и многа муслиманска цивилна лица: жене, старци и малолетници, из околних муслиманских села.

Жртве: 1) Радован (Бошко) Кљештан, 1938; 2) Богдана (Васо) Кљештан, 1935; 3) Војин Кљештан, 1936. и његова супруга 4) Грозда Кљештан, 1930.

Јелике, природни локалитет на Голој планини у атару Општине Јајце, на коме је **13. августа 1992.** нека до сада непозната хрватско-муслиманска полицијска или војна јединица на веома суров начин убила дванаест пунолетних особа српске националности. Жртве масакра су на место егзекуције, највероватније, доведене из неког од више околних концентracионих логора за Србе, а можда је реч о групи раније заробљених бораца ВРС. На тај закључак највише упућују изјаве сведока, али и спознаја да је за место егзекуције изабран локалитет изван насељеног места, да су многе жртве биле везане и да је, коначно, реч искључиво о мушким лицима српске националности из разних општина и села овог дела Босне: Бања Лука, Челинац, Приједор, Јајце.

Жртве: 1) Синиша (Миливоје) Алексић, 1971. из Челинца; 2) Миле (Мирко) Грачанин, 1960; 3) Божидар (Млађен) Клинцов, 1961; 4) Драгољуб (Милан) Милетић 1953. из Приједора; 5) Зоран (Илија) Бучински, 1955; 6) Маринко (Ђурађ) Станојевић, 1963; 7) Мирко (Недељко) Саламић, 1951; 8) Горан (Светозар) Вукелић, 1964. и 9) Видосав (Јово) Зељковић; 10) Сретко (Милоје) Малић, 1952; 11) Никола (Бранко) Остроулчанин, 1964; 12) Радмила (Слободан) Субашић, 1972 .

14. АВГУСТ 1992.

Поточани доста мало српско село (44 становника) у Општини Бугојно. Напад на Поточане извршиле су **14. августа 1992.** муслиманске оружане формације, припадници "Зелених беретки" из састава Армије БиХ. Приликом уласка у село на најсвирепији начин, који је подсећао на некада усташке погроме, превасходно ножевима и тупим предметима, масакрирано је више лица српске националности, претежно жена и старијих особа (безмало код сваке жртве нађени су одсечени делови тела: нога, рука, извађене очи, женама дојке). Сва српска кућна добра, покретну имовину, пољопривредне машине и стоку, муслимани су опљачкали, пренели у своја села, својим кућама, а непокретну имовину: стамбене објекте и остале зграде домаћинства разорили. Треба напоменути да су Срби овог села били лојални муслиманским властима и нису, као ни раније ни овом приликом пружали оружани отпор.

Жртве: 1) Љубо (Љубо) Чавић, 1910; 2) Боса (Алекса) Чавић, 1923; 3) Миленко Лукић, 1918; 4) Драго (Недељко) Чавић, 1933; 5) Јелена (Милован) Чавић, 1928; 6) Радојка (Станоје) Пргомеља, 1942; 7) Мара Лугоња, 1930; 8) Милош (Драгутин) Чавић, 1933.

Ободник, готово чисто српске село (Срба 832, Хрвата 4, Југословена 3, осталих 2) у Општини Котор Варош нападнуто је **14. августа 1992.** У покушају да освоје село Ободник учествовале су оружане формације Армије БиХ, претежно састављене од мештана околних муслиманских и хрватских села. Приликом одбране Ободника живот је изгубило више лица српске националности, још више њих повређено, а многи објекти оштећени.

Жртве: 1) Милорад (Славко) Нарић, 1954; 2) Радован (Душан) Лујић, 1967; 3) Мирослав (Михајло) Тепић, 1964; 4) Будимир (Петар) Кузмић, 1972; 5) Зоран (Милош) Васиљевић, 1971; 6) Слободан (Мирко) Вучановић, 1964; 7) Владо (Јово) Божичковић, 1956; 8) Зоран (Славко) Малијевић, 1960; 9) Недељко (Обрад) Чупић, 1965; 10) Веселко (Недељко) Шебић, 1966; 11) Обрад (Недељко) Ђукић, 1969; 12) Стаменко (Винко) Дубочанин, 1970; 13) Мирослав (Милош) Пешевић, 1971.

15. АВГУСТ 1992.

Булози, једно од најмањих српских села у Општини Рогатица (22 становника српске националности), напао је **15. августа 1992.**

Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима, 1992 – 1995.

велики број наоружаних муслимана тзв. Зелених беретки са подручја рогатичке и суседних општина, припадника Армије БиХ. Током напада и окупације села побијено је више од половине мештана. Сва њихова имовина је опљачкана, стока одведена у суседна муслиманска села, а петнаест стамбених зграда и још неупоредиво већи број помоћних објеката домаћинства спаљено и разорено.

Жртве: 1) Душан (Арса) Крунић, 1954; 2) Брано (Милош) Бојић, 1953; 3) Милка Вукадин, 1953; 4) Милка Нешковић, 1935; 5) Пејка (Петко) Нешковић, 1974; 6) Мара (Петко) Нешковић, 1976; 7) Бојан (Петко) Нешковић, 1981; 8) Нада Нешковић, 1954; њен син 9) Владан (Миленко) Нешковић, 1988; 10) Душан Бојић из Сарајева и 11) Стоја (Мило) Нешковић, 1952.

Шадићи, српски делови овог села у власеничкој општини нападнути су **15. августа 1992.** Шадићи Доњи насељени углавном муслиманским становништвом (Срба 58, муслимана 447), Шадићи Горњи насељени искључиво лицима српске националности (Срба 228). Напад на њих извршиле су муслиманске оружане формације са суседног подручја Церске, Касабе и Коњевић Поља из састава Армије БиХ. Поред великог броја убијених Срба, од којих су многи масакрирани, све српске куће, и жртава и избеглих, попаљене су и разорене. Покретна имовина опљачкана и, као, наводно ратни плен, пренета у муслиманска села. У нападу је поред војника учествовао и велики број тзв. цивилног муслиманског становништва које се ангажовало у пљачкању стоке, хране и осталих добара до којих су дошли освајањем српских домаћинства.

Жртве: 1) Драго (Спасоје) Мишић, 1935; и његов син 2) Миливоје (Драго) Мишић, 1965; 3) Неђо (Јован) Мишић, 1954; 4) Томислав (Урош) Мишић, 1964; 5) Гојко (Радован) Вуковић, 1930; 6) Јованка Мишић, 1920; 7) Пеја (Неђо) Мишић, 1958. супруга Миће Мишића, 1958; 8) Сретен (Богдан) Томић, 1956; 9) Милосав (Божо) Кевич, 1962; 10) Милан (Душан) Лазаревић, 1952. и 11) Радојка Мишић, 1927. Од великог броја рањених познати су: Крста, Радојка и Цвија Мишић.

16. АВГУСТ 1992.

Осјечани, углавном муслиманско село у Општини Горажде (Срба 12, муслимана 162) са три српска засеока: Смреке, Подмјера и Крива Драга у којима је било нешто више српског становништва него у самим Осјечанима. Неведене српске засеоке су **16. августа 1992.** нападе локалне наоружане муслиманске формације из

Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима, 1992 – 1995.

састава Армије БиХ. Том приликом српска популација је готово уништена у наведеним засеоцима. Погинули су и бројни добровољци који су покушали да их одбране. Поред великог броја жртава и малог броја оних који су успели да преживе овај масакр, уништена је и сва српска имовина: опљачкана или спаљена.

Жртве: 1) Младен (Драго) Драгичевић, 1952; 2) Љубо (Данило) Миладиновић, 1933; 3) Миланко (Ристо) Нешковић, 1950. и његова мајка 4) Вукосава (Вукадин) Нешковић, 1922; 5) Коса (Недо) Нешковић, 1929; 6) Мила (Никола) Вукадин, 1949; 7) Милка (Милош) Вукадин, 1935; 8) Никола (Марко) Вукадин, 1910; 9) Сава (Лука) Вукадин, 1921; 10) Миља Вукадин, 1920.

17. АВГУСТ 1992.

Српски Брод, током хрватско-муслиманске окупације овог града која је трајала до повратка Срба 7. октобра 1992, извршено је безброј појединачних и колективних, тајних и јавних, егзекуција над појединим лицима или целим породицама српске националности. Један такав случај догодио се **17. августа 1992.** када су у властитом стану, без непосредног повода или кривице, свирепо, хладним оружјем убијена три невина члана једне од многих српских породица. Масакр над тим недужним, углавном старијим, цивилним особама извршили су припадници Армије БиХ. По извршеним убиствима имовину су опљачкали, а стан демолирали.

Жртве: 1) Бранко (Пејо) Бардак-Чича, 1924; 2) Душанка (Урош) Бардак, 1938. и њена мајка 3) Госпава Стакић, 1915.

19. АВГУСТ 1992.

Јабланица, српско село у Општини Лопаре. У заседи коју је у атару овог села, насељу Грабик, **19. августа 1992.** поставила једна од више муслиманских терористичко-диверзантских група, које су често упадале у ове просторе, из састава Другог, Тузланског, корпуса Армије БиХ, нападнуто је и уништено видно обележено санитарско возило са ознакама Црвеног крста. У пресретнутом возилу, не осврћући се на ознаке Црвеног крста, убијена су и изгорела четири цивилна лица: два болесника, један санитарски радник и возач. Све четири жртве српске националности.

Жртве: 1) Радомир (Србо) Мићић, 1961; 2) Владан (Милан) Божић, 1971; 3) Војислав (Митар) Јанковић, 1958. и 4) Божидар (Саватије) Абаџић, 1970.

20. АВГУСТ 1992.

Троврх, подрињска Општина Горажде, телевизијска релејна станица у граничном појасу са Србијом нападнута је и освојена **20. августа 1992.** Напад на овај цивилни објект извршиле су јединице муслиманских оружаних формација из муслиманских насеља горажданске и околних општина припадници Армије БиХ. Приликом освајања и запоседања релеја заробљено је осам наоружаних чувара, припадника територијалне одбране српских оружаних снага са подручја Општине Горажде. Након вишедневног мучења и злостављања у селу Копачи, објекту СИЛОС и у самом граду, заробљеници су поубијани испод старог железничког моста, а њихова тела бачена у Дрину и на сметилиште у близини железничке пруге.

Жртве: 1) Којо (Илија) Вуковић, 1941; 2) Ратомир (Ратомир) Клочар-Рато, 1942; 3) Бошко (Владо) Ласица, 1947. и његов син 4) Ђорђе (Бошко) Ласица, 1972; 5) Тихомир (Јован) Радовић, 1991; 6) Бранислав (Марко) Тодоровић, 1959; 7) Будимир (Васо) Тодоровић, 1955; 8) Чехо (Остоја) Његош, 1972; 9) Радислав (Лука) Радовић, 1961.

23. и 24. АВГУСТ 1992.

Мостар, шире, претежно сеоско подручје Општине. Егзекуција и прогон Срба извршени су у дане **23. и 24. августа 1992.** у окупираним атарима села **Врапчићи** (Хрвата 480, муслимана 797, Срба 1981, Југословена 148, осталих 74) и **Равни** (Хрвата 11, муслимана 15, Срба 54, осталих 3). Од када су потпали под војну и цивилну власт хрватске Херцег-Босне и муслиманске БиХ Алије Изетбеговића, страдању Срба Мостара и у долини Неретве није било краја. Безмало сви су доживели исту судбину. Или су убијени, или одведени у логоре из којих се многи никада нису вратили, или су протерани из својих села и својих кућа. За нека лица дуго се ништа није знало, као што је случај са покојним Данилом Шкором, док њихова тела Хрвати нису предали српским властима. Без обзира шта им се догодило, Срби су опљачкани, а остаци њихове имовине су разорени или спаљени. У том граду и општини нестало је аутохтоних староседелаца. Нестало је Срба. Један од тешких и трагичних дана за локално српско становништво били су и наведени датуми августа месеца 1992.

Жртве: 1) Борика (Никола) Антељ, 1949; 2) Софија (Тодор) Антељ, 1913; 3) Павле (Мирослав) Дабић, 1950; 4) Драгоман (Петар) Докњић, 1958; 5) Александар (Ратко) Драгић, 1971; 6) Марија Зуровац и њен

супруг 7) Мирко Зуровац; 8) Миленко (Обрен) Кулиџан, 1950; 9) Симо Рајковић; 10) Дамир (Недељко) Шарић, 1970; 11) Данило (Дамјан) Шкоро, 1950; 12) Страхинја (Лазар) Рајковић-Страил, 1969.

24. АВГУСТ 1992.

Каменица Горња, српски део овог углавном муслиманског села у зворничкој општини (Срба 301, муслимана 1288, Југословена 9), напале су у раним јутарњим часовима **24. августа 1992.** локалне муслиманске оружане јединице са подручја Церске из састава Армије БиХ. Приликом напада на веома суров начин, спаљивањем, ударцима тупим предметом и ножем убијена су четири лица српске националности. Остали Срби, који су живели у засеоцима Кукелја, Читлук и Гаврићи, спасли су се бекством у околна места зворничке општине, која су се тада већ налазила под влашћу Републике Српске. Приликом запоседања ових заселака, све српске куће су опљачкали, разорили и спалили, углавном, од нападачи и чланови њихових фамилија, комшије, муслимани из истог и околних села, а истовремено су разорили и оскрнавили све споменике на српском православном гробљу.

Жртве: 1) Драгомир (Драго) Томић, 1948; 2) Љубомир (Миладин) Томић, 1948; 3) Миломир (Вељко) Кукољ, 1957. и 4) Радо (Срећко) Кукољ, 1945.

27. АВГУСТ 1992.

Кукавице, у атару овог доста великог муслиманског села у Општини Рогатица (муслимана 454, Хрвата 1, Срба 14, Југословена 5, осталих 8) на друму Горажде-Рогатица, **27. августа 1992.** у заседи је сачекан и уништен аутобус и једно путничко возило рег. бр. ГЖ-512-21. У возилима су се налазила цивилна лица српске националности која су бежала пред муслиманским нападима и терором који је владао на подручју горажданске општине. Том приликом животе је изгубило преко двадесет путника од којих извесан број њих су били толико искасапљени да нису могли да буду идентификовани. Нису идентификовани ни путници у путничком возилу, као ни сви чланови породице Тодоровић који су се возили аутобусом. Заседу су поставили и напад на ова цивилна возила извршили наоружани муслимани припадници горажданске бригаде Армије БиХ.

Жртве: 1) Бошко (Маринко) Ћоровић, 1936; 2) Ристо (Саво) Ћоровић, 1949; 3) Милан (Душан) Ћуровић, 1944; 4) Милена Ћуровић; 5) Јока Иконић, 1928; 6) Далибор Матовић, 1982; 7) Саво Пљеваљчић; 8) Миладин (Саво) Тодоровић, 1937; 9) Драган Спасојевић, 1963; 10) Анђелка (Богдан) Ставњак, 1941; 11) Мирослав (Данило) Ставњак, 1941; 12) Зоран (Милош) Машић, 1969; 13) Биљана (Милорад) Ракановић, 1962; 14) Миладин (Саво) Тодоровић, 1937; 15) Јанко (Вуле) Јакшић, 1928; 16) Новица (Ристо) Јагодић, 1940; 17) Анђа (Милош) Мутлак, 1948; 18) Марко (Саво) Тодоровић, 1927; 19) Саја (Јово) Тодоровић, 1933; 20) Радојка (Новица) Ђурђевић, 1956; 21) Здравко (Перо) Матовић, 1951; 22) Андрија Ставњак, 1941; 23) Драгана Спасојевић, 1968; 24) Љуба Крсмановић, 1951; 25) Милка Крсмановић, 1927; 26) Станојка Крсмановић, 1928; 27) Сека (Саво) Пљеваљчић; 28) Дражен (Никола) Хенек, 1972.

Поремблице, једно од већих српских села (Срба 609, Хрвата 1, Југословена 7, осталих 172) у Општини Градачац, нападнуто је **27. августа 1992.** и том приликом, поред пљачке и тешких разарања, повређено и убијено више лица српске националности. Напад на село извршиле су оружане формације Армије БиХ, састављене од људства прикупљеног из околних муслиманских и хрватских насеља и општина. За време напада већина цивилног становништва, посебно жене са децом, као и стари и болесни, покушали да се спасу бекством у суседна српска насеља.

Жртве: 1) Јово (Јово) Лазаревић, 1936; 2) Никола (Марко) Лазаревић, 1965; 3) Лазић (Тодор) Обрад, 1912; 4) Милорад (Душан) Лазић, 1941; 5) Јово (Јелисије) Лазић, 1943; 6) Милан (Томо) Цвјетковић, 1957. и његов брат 7) Саво (Томо) Цвјетковић, 1959; 8) Јока (Цвијетин) Перић, 1976; 9) Роса (Павле) Миленковић, 1923; 10) Борисав (Љубомир) Кузмановић, 1950.

Аврамовина, мање српско село (Срба 243, Хрвата 2, осталих 4) у Општини Градачац нападнуто је **27. августа 1992.** око девет часова пре подне. Напад су извршиле веома бројне хрватско-муслиманске оружане формација Армије БиХ. Циљ напада на Аврамовину је етничко чишћење овог дела Босне од српског становништва. Приликом акције заузимања села убијено је и повређено више лица српске националности. Знатан део српске имовине и прикупљене летине опљачкан је и уништен.

Жртве: 1) Анђа (Павле) Цвјетковић, 1939; 2) Милан (Саво) Благојевић, 1948; 3) Јово (Митар) Ђокић, 1922; 4) Петар (Ђорђе) Ђукић, 1952; 5) Смиља (Јован) Ђукић, 1954; 6) Јово (Ђоко) Ђурић, 1956; 7) Ђоко (Стево) Живковић, 1946; 8) Марко (Гавро)

Миловановић, 1939; 9) Драган (Ђоко) Петровић, 1973; 10) Илија (Максим) Стопарић, 1961;

18. ЈУНА ДО 27. АВГУСТА 1992.

Смолућа Доња и Смолућа Горња (Смолућа Доња Срба 1267, муслимана 6, Југословена 51, осталих 65, Смолућа Горња Срба 676, муслимана 2, Југословена 34, осталих 25). Истоимена села у Општини Лукавац налазила су се у муслиманској опсади од **18. јуна до 27. августа 1992.** У том, за ратне услове, веома дугом раздобљу, српски народ ових села и избеглице које су ту нашле заштиту, у готово свакодневним борбама, спасавајући животе и имовину, скромним, лаким пешадијским и ловачким наоружањем одолевао је опсади оружаних формација Другог корпуса Армије БиХ, локалних добровољаца регрутованих са подручја Тузле, Лукавца, Грачанице, Живиница, Бановића, Сребреника и околних муслиманских и хрватских насеља. Акцијом је руководио командант тузланског подручја и корпуса Жељко Кнез. За то време у Смолућу се окупио и велики број избеглица из осталих попаљених и разорених српских села (Тиња, Потпећ, оп. Сребреник, Горњи Лукавац, и др.). Од Срба је упорно и ултимативно тражено да се предају и да предају тешко наоружање које нису ни поседовали. То је био разлог за опсаду и исцрпљивање мештана и српских избеглица које су у овом селу нашле заштиту. Процењује се да се тих месеци у блокади нашло најмање 7000 лица српске националности. Стални фронтални напади, упади диверзантско-терористичких група и гранатирања проузроковали су велики број жртава код цивилног становништва и њихових бранилаца. У међувремену је у селу понестало хране, санитетског материјала, лекова, али и средстава, понајвише муниције, за даљу успешну оружану одбрану. Хрватске и муслиманске јединице спречавале су приступ екипама Међународног комитета Црвеног крста и сваку доставу хуманитарне помоћи, хране или лекова, па чак и евакуацију деце, болесних, старих и рањених мештана. Овај очајнички свенародни отпор српског народа Смолуће и избеглица окончан је 27. августа 1992. успешном акцијом Војске Републике Српске са планине Озрен и јединице "Пантери" из Бијељине, којом је командовао чувени Љубиша Савић-Маузер. Захваљујући њима пробијена је муслиманска блокада и народ је коначно могао да пређе на слободну територију. Празну Смолућу потом су окупирале, опљачкале, разориле и спалиле муслиманско-хрватске оружане јединице.

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

Жртве: 1) Петар (Јован) Блажановић, 1950; 2) Јован (Миљо) Вуковић, 1938; 3) Љубомир (Перо) Вуковић, 1960; 4) Милан (Војин) Вуковић, 1952; 5) Милорад (Ратко) Вуковић, 1959; 6) Ратко (Перо) Вуковић, 1950; 7) Зоран (Урош) Драгић, 1966; 8) Војин (Стеван) Деспотовић, 1942; 9) Стеван (Јован) Илић, 1961; 10) Слободан (Митар) Јовановић, 1964; 11) Бранко (Стојан) Јовановић, 1956; 12) Стојан (Милан) Јовић, 1934; 13) Стојан (Љубомир) Марић, 1955; 14) Саво (Данило) Михајловић, 1952; 15) Мирослав (Саво) Никић, 1957; 16) Петар (Саво) Цвијетиновић, 1951; 17) Цвијетин (Стево) Савић, 1944; 18) Богдан (Стокан) Јовановић, 1952; 19) Ристо (Лазар) Јелић, 1964; 20) Веселин (Станислав) Билић, 1972; 21) Бошко (Миланко) Благојевић, 1971; 22) Драгослав (Стојан) Божич, 1971; 23) Јово (Марко) Гаврић, 1951; 24) Ненад (Ђорђе) Гаврић, 1950; 25) Јово (Милорад) Илић, 1972; 26) Момир (Милош) Илић, 1962; 27) Ристо (Станоје) Јелић, 1955; 28) Душан (Крсто) Јовановић, 1963; 29) Слободан (Михајло) Јовановић, 1965; 30) Слободан (Живко) Крсмановић, 1960; 31) Душан (Стево) Максимовић, 1945; 32) Миле (Милован) Максимовић, 1966; 33) Ристо (Стојан) Максимовић, 1945; 34) Стојан (Ристо) Максимовић, 1968; 35) Милорад (Перо) Милаковић, 1963; 36) Радован (Сретко) Милановић, 1961; 37) Алекса (Драгомир) Мићић, 1962; 38) Радо (Спасоје) Мићић, 1957; 39) Горан (Драго) Петковић, 1967; 40) Живко (Раде) Радојчић, 1956; 41) Ђорђе (Ристо) Ристић, 1938; 42) Драган (Милан) Симеуновић, 1968; 43) Недо (Стојан) Танић, 1948; 44) Славко (Јово) Танић, 1956; 45) Стево (Јово) Танић, 1953; 46) Драган (Бошко) Тодић, 1969; 47) Душан (Симо) Томић, 1955; 48) Марко (Душан) Томић, 1961; 49) Славко Јован) Манојловић, 1955; 50) Живко (Ристо) Станковић, 1953.

Церик, мало посавско село настањено претежно српским становништвом (Хрвата 26, муслимана 3, Срба 222), Општина Брчко, претрпело је два напада хрватско-муслиманских оружаних формација, предвођених 108. брчанском бригадом, Армије БиХ. Први напад је извршен првог дана по Духовима, св. Тројници, **17. јуна 1992.** у раним јутарњим часовима, а други **28. августа 1992.** у касним поподневним часовима. Напади на село вршени су из више праваца, а у њима су поред наведене јединице учествовали и Хрвати и муслимани, тзв. цивилно становништво села Дубрава и Бијела. У Церику се налазио и велики број избеглица из раније страдалих околних српских села: Бијела и Горња Скакава (оп. Брчко), као и Шпионица и Срнице (оп. Сребреник) и не само њих. Посмртни остаци побијених лица у Церику предати су породицама и органима Републике Српске тек након две године, 26. јуна 1944. у Градачцу, а идентификација је извршена у мртвачници у Брчком. Поред великог броја убијених, несталих и одведених у логоре, у селу је, после извршене пљачке запаљено и преко сто српских кућа и још знатно више помоћних, пратећих објеката. Запаљен је и уништен и сеоски млин. Оскрнављена је, опљачкана, а потом запаљена и српска православна црква.

Жртве: 1) Спасоје (Михајло) Андрић, 1932; 2) Милка (Радован) Брковић, 1975. и њена мајка 3) Митра (Перо) Брковић, 1934; 4) Милутин Драгичевић, 1925; 5) Петар (Војислав) Џомбић, 1942; 6) Лазо (Јово) Илић, 1933; 7) Ристо (Митар) Јовичић, 1926; 8) Јово (Илија) Марковић, 1964; 9) Миљивоје (Саво) Секулић, 1940; 10) Остоја (Саво) Мићановић, 1939; 11) Данило (Петар) Мијатовић, 1939; 12) Ацо (Мирко) Милићевић, 1958; 13) Симо (Петар) Симић, 1924; 14) Недељко (Станиша) Стевановић, 1941; 15) Жарко (Мирко) Зарић, 1919; 16) извесни Пајо из Шпионице (вероватно Пајо Миладиновић), 17) Перица из Шпионице, (вероватно Перица Миладиновић) стар око осамнаест година; 18) Јово из Срница (вероватно Јово Симић, 1933), стар око 45 год; 19) Радован Брковић, 1934, отац Милке и супруг Митре Брковић; 20) Остоја (Димитрије) Бојић 1938; 21) Јован (Новак) Бојић, 1942; 22) Саво (Коста) Савић, 1950; 23) Цвијетин (Срећко) Милићевић, 1940; 24) Милован (Симо) Богдановић, 1970; 25) Симо Миладиновић, 1971; 26) Ана Миладиновић, 1961; 27) Милован (Перо) Миладиновић, 1958.

28. АВГУСТ 1992.

Миланова воденица, односно заселак Живковићи, на локалном путу између села Пећи и Скелана у Општини Сребреница, **28. августа 1992.** око 8,30 часова, наоружани муслимани припадници Армије БиХ, регрутовани са овог подручја, поставили заседу и том приликом на свиреп и подмукао начин убили четири цивилна лица српске националности која су се из свог села пешице упутила у Скелане. Садистичка иживљавања обесних наоружаних муслиманских младића над похватаним немоћним и недужним старим особама српске националности била су видљива по остацима одеће и скоро безбројним спољним повредама тела искасапљених српских жртава: подливима, посекотинама и ранама које су проузроковале смрт.

Жртве: 1) Светозар (Драго) Живковић, 1915; 2) Станко (Љубомир) Живковић, 1936; 3) Драган (Раденко) Милановић, 1951; 4) Кристина (Миленко) Аћимовић, 1920.

30. АВГУСТ 1992.

Добромеровићи, претежно српско село (Срба 38, муслимана 22) у Општини Рогатица. На српски део села извршили су напад **30. августа 1992.** муслиманске оружане формације

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

регрутоване из муслиманских села са овог подручја и већ дуже времена сврстане у разне јединице Армије БиХ. Приликом напада убијена су четири цивилна лица српске националности из породице Ристић, спаљено осам српских стамбених и још више осталих, углавном привредних, објеката. Сву осталу имовину која је могла да се однесе, као што су житарице, залихе хране и стока опљачкали су нападачи.

Жртве: 1) Војин Ристић, 1910. његова супруга 2) Душанка Ристић, 1912. Раденко (Ристо) Ристић, 1938. и његова супруга 4) Ристић, име непознато.

МАСОВНИ ЗЛОЧИНИ АВГУСТА 1993.

Приредила: Драгана Гавриловић

1. АВГУСТ 1993.

Бошковићи, претежно српско село у Општини Зворник (Срба 593, муслимана 61, Хрвата 1 Југословена 2) нападнуто уочи празника Св. Илије, **1. августа 1993.** Пешадијском нападу претходило је вишечасовно гранатирање конвенционалним пројектилима, али и пројектилима са концентрисаним хлором, бојним отровом који су открили инспектори ОУН приликом самоиницијативно спроведене истраге на подручју села. То је потврдио и командант 206. бригаде Армије БиХ у Тузли, као и стручњаци УНПРОФОР-а у извештају који су поднели Генералном секретару ОУН Бутросу Галију. И у овом нападу убијено је више лица српске националности, а знатно већи број мештана повређен је и затрован током гранатирања и пешадијског напада. Многе мајке са децом, болесни и старији напустили су своје домове и заштиту потражили у Зворнику, па и преко границе у СРЈ. Многе куће, углавном на рубним деловима села, до којих су допрли нападачи, опљачкане су, разорене и спаљене.

Жртве: 1) Срећко (Аћим) Филиповић, 1933; 2) Сретен (Томо) Јокић, 1964. и његов отац 3) Томо (Јово) Јокић, 1939; 4) Урош (Бранко) Јокић, 1953; 5) Милорад (Мићо) Костић, 1966; 6) Симо (Милован) Лукић, 1951; 7) Бранислав (Милош) Николић, 1954; 8) Драгиња Николић; 9) Здравко (Илија) Николић, 1973; 10) Винко (Петар) Максимовић, 1954; 11) Драгомир (Ивко) Милутиновић, 1941; 12) Перо (Лазар) Милутиновић, 1922; 13) Србо (Саво) Савић, 1955; 14) Бошко (Тоде) Савиновић, 1944; 15) Милан (Михајло) Васиљевић, 1958; 16) Чедомир (Јован) Николић, 1937.

2. АВГУСТ 1993.

Жеравице, доста велико етнички чисто српско село у Општини Хан Пијесак (Срба 215), нападнуто је изненада на велики српски празник **Св. Илију, 2. августа 1993.** године. Напад је извршила терористичко-диверзантка јединица из састава муслиманских оружаних формација Армије БиХ, вероватно регрутоване са ове и суседних општина. Поред жртава које су

**Масовни злочини муслиманских и хрватских снага над Србима,
1992 – 1995.**

страдале приликом напада, знатан број мештана је одведен у по злу познати логор за Србе у Кладању. Реч је о великом броју рањених цивила, старијих особа и женске чељади. Тела многих побијених жртава масакрирана, а потом запаљена у њиховим кућама. Село је опљачкано (само крупне стоке одведено је око 200 комада), а потом, како то обично чине муслимански освајачи, при повлачењу, разорени су и спаљени сви стамбени објекти (преко 70 стамбених објеката), као и остале зграде домаћинства. Истог дана нападнуто и српско село Речица (46 становника), али су мештани на време избегли и тиме су избегнуте људске жртве. Међутим и њихова имовина је такође опљачкана и уништена.

Жртве: 1) Добривоје (Мило) Голијан, 1926; 2) Рајка (Десимир) Тодоровић, 1958; 3) Алекса (Божо) Голијан, 1923; 4) Милован (Обрад) Голијан, 1967; 5) Марко (Мићан) Мировић, 1923; 6) Јован (Јово) Сокановић, 1931. његова супруга 7) Зорка (Стојан) Сокановић, 1936. и њена сестра 8) Даница (Јово) Сокановић, 1926.